

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Lausunto

1 (5)
VM/858/00.00.05/2013

29.4.2013

SISÄASIAINMINISTERIÖ

06.05.2013

INRIKESMINISTERIET

Sisäasiainministeriö
Poliisiosasto

Viite Sisäasiainministeriön poliisiosaston lausuntopyyntö 18.4.2013 nro SM054:00/2012

Valtiovarainministeriön lausunto valtioneuvoston asetustalonnoksesta poliisilaitosten toimialueista ja sisäasiainministeriön päätustalonnoksesta poliisilaitosten toimipisteiden sijaintipaikoista

Valtioneuvoston asetustalonnella poliisilaitosten toimialueista ja sisäasiainministeriön päätustalonnella poliisilaitosten toimipisteiden sijaintipaikoista on tarkoitust toteuttaa poliisiin hallintorakennuudistuksen kolmanteen vaiheeseen liittyvät poliisiin palveluverkoston uudistukset. Hallintorakennuudistuksen johdosta eduskunnalle on 14.3.2013 annettu hallituksen esitys laiksi poliisiin hallinnosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 1572013 vp). Palveluverkoston uudistusten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2014 samanaikaisesti hallituksen esityksen mukaisten poliisiyksiköitä koskevien muutosten kanssa.

Henkilöstövaikutukset

Luonnoksessa valtioneuvoston asetustalonneksi poliisilaitosten toimialueista määritellään poliisilaitosten toimialueet. Toimialueuudistuksessa poliisilaitosten määrä vähennettäisiin 24:stä 11:een. Muistioluonnoksen mukaan toimialueuudistustalonnella on merkittäviä henkilöstövaikutuksia ja erilaiset toiminnan uudelleen organisointiin liittyvät muutokset ovat todennäköisiä. Vaikutuksia on muistioluonnoksen mukaan käsitelty esityksessä laiksi poliisiin hallinnosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 15/2013 vp). Tältä osin valtiovarainministeriö viittaa aienmin hallituksen esityksestä antamaansa lausuntoon.

Kelpoisuusvaatimukset

Muistioluonnoksessa todetaan toimialueuudistuksen kielellisistä vaikutuksista, että poliisilaitosalueiden kasvulla on vaikutusta poliisilaitosalueiden kielelliseen asemaan ja henkilöstöltä edellytettäviin kielitaitovaatimuksiin. Toimialueuudistuksessa nykyisiä poliisilaitosalueita yhdistetään ja joidenkin kaksikielisten poliisilaitosten toimialueet laajentuvat, minkä seurauksena poliisiin hallinnosta annetussa asetustalonnella (158/1996) säädettyjä virkamiehen kielitaitovaatimuksia kaksikielisessä viranomaisessa sovelletaan

nykyistä useampaan virkamieheen. Kielitaitovaatimukset käytännössä tiukentuvat toiminnallisen alueen muuttuessa yksikielisestä kaksikieliseen. Muistioloannoksen mukaan poliisihallinnon vakituiseen virkaan nimitetty voi siirtyä 1.1.2014 toimintansa aloittavan uuden poliisilaitoksen palvelukseen kielitaitovaatimusten muuttumisesta huolimatta. Poliisin paikallishallintouudistuksesta johtuva kielelliseltä asemaltaan erilaiseen poliisilaitokseen siirtäminen ei kuitenkaan muuta henkilön kielitaitokelpoisuutta, joka määräytyy 31 päivän joulukuuta 2013 tilanteen mukaisesti. Jos virkaan nimitetty virkamies hakee toista virkaa tai määräaikaista virkasuhdetta, jonka kielitaitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset ovat toiset kuin sen viran, johon hänet on nimitetty, tulee vaadittava kielitaito osoittaa erikseen. Tällaisissa tilanteissa kielitaitoa koskevat kelpoisuusvaatimukset tiukentuvat. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan edellä mainittu tulee huomioida asetuseräluonnoksessa poliisilaitosten toimialueista ja asetuksen voimaantulopäykälään lisätä:

Henkilö, joka on nimitetty tämän asetuksen soveltamisalan piiriin kuuluvaa virkaan asetuksen voimaan tullessa, on edelleen kelpoinen virkaansa.

Hallintorakenneuudistuksen jatkamiseen liittyvät poliisin palveluverkon uudistukset

Valtiovarainministeriö toteaa myös, että nyt tarkoitetuilla asetuksella ja päätöksellä poliisilaitosten toimialueet ja poliisilaitosten toimipisteiden sijainti uudistetaan PORA III päälinjausten mukaisesti. Käynnissä oleva valmistelu on siten perustunut jo tehtyihin PORA III –linjauksiin. Valtiovarainministeriö kiinnittää huomioita seuraaviin asioihin:

- Toimitila- ja asiakaspalvelustrategiat on laadittava ja toimeenpantava niin, että lähivuosina ennakoitua ja ennen kaikkea ennakoimattomat muutokset sähköisen asiakaspalvelun volyymissä mahdollistavat muutokset myös laajemmin toimitila- ja asiakaspalvelustrategioissa
- Kansalaisten yhdenvertaiset oikeudet poliisin tuottamiin palveluihin tulee taata kattavasti ja oikeudenmukaisesti koko maassa. Palvelut voidaan kuitenkin teknisesti tuottaa ja organisoida eri alueilla eri tavoin huomioiden taloudellisesti järkevä palvelutuotanto ja kustannustehokkuus. Erityisen haastavaksi palveluiden tuottaminen muodostuu harvaan asutuilla alueilla ja tietotekniikkaan tottumattomien asiakkaiden palvelussa. Palveluiden järjestämisessä tulee ottaa huomioon erityisesti julkisen hallinnon asiakaspalvelun kehittämishankkeen (Asiakaspalvelu 2014 –hanke) tulevat linjaukset.
- Lausuntopyyntöä ei ole osoitettu valtioneuvoston asettamalle ja valtiovarainministeriön yhteydessä toimivalle valtion aluejakoneuvottelukunnalle. Valtiovarainministeriö toteaa, että hallinnon aluejaotusten yhtenevyys perustuu nykyisin siihen, että ne noudattelevat maakuntarajoja. Asetuseräluonnos noudattaa tätä periaatetta siten, että poliisilaitokset koostuisivat yhdestä tai useammasta maakunnasta ja Uudenmaan maakunta on jaettu kolmen poliisilaitoksen toimialueeksi. Valtiovarainministeriö toteaa lisäksi, että perustuslain 122 §:n mukaan aluejaotuksissa tulee pyrkiä yhteensopiviin aluejaotuksiin. Tulevaisuudessa voitaisiinkin selvittää olisiko oikeuspalvelut (tuomioistuin, ulosotto, syyttäjälaitos ja poliisi) järjestettävissä yhdenmukaisin toimialuein. Tämä selkeyt-

täisi huomattavasti tuotettavia palveluita asiakasnäkökulmasta ja mahdollisesti tuottaisi myös hallinnollisia säästöjä.

Yhteispalvelu ja julkisen hallinnon asiakaspalvelun kehittämishanke

Valtiovarainministeriön kunta- ja aluehallinto-osasto on jo asian valmistelun aikaisemmassa vaiheessa 1.11.2013 antanut lausunnon poliisin palveluverkon kehittämisestä. Valtiovarainministeriö katsoo, että nykyinen yhteispalvelu ja valmisteilla oleva julkisen hallinnon yhteinen asiakaspalvelu on huomioitu poliisin palveluverkkouudistuksessa hyvin poliisin lupapalveluiden saatavuuden turvaajana sellaisilla alueilla, joissa poliisilla on pieniä lakkautettavaksi suunniteltuja palvelupisteitä tai joissa poliisi tarjoaa käyntiasiakaspalveluita jo nyt yhteispalvelupisteestä. Valtiovarainministeriön johtamassa julkisen hallinnon asiakaspalvelun kehittämishankkeessa (Asiakaspalvelu 2014 -hanke) valmisteltava julkisen hallinnon yhteinen asiakaspalvelu soveltuu mainiosti poliisin lupapalveluiden tarjoamiskanavaksi tällaisilla alueilla.

Asiakaspalvelu 2014 -hanke perustuu pääministeri Kataisen hallituksen ohjelman linjauksiin, joissa yhteispalvelun kehittämiselle on asetettu tavoitteeksi, että koko maassa luodaan kuntatasolle kattava yhteispalvelupisteiden verkko ja määritellään jokaisessa yhteispalvelupisteessä vähintään etäpalveluna saatavilla olevat valtion, kuntien ja eri viranomaisten palvelut. Samoin tulee selvittää kuntien mahdollisuudet toimia yhteispalvelupisteiden vastuuviranomaisina ja ainoana keskeisenä asiakasrajapintana julkisiin palveluihin.

Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä on 14.2.2013 Asiakaspalvelu 2014 -hankkeen väliraporttia käsitellessään puoltanut hankkeen ehdotuksia yhteisessä asiakaspalvelussa tarjottavista palveluista. Väliraportin ehdotuksen mukaan poliisin palveluvalikoima yhteisessä asiakaspalvelussa on joko ns. peruspalveluvalikoiman tai laajan valikoiman mukainen. Peruspalveluvalikoima kattaa hankkeen ehdotuksessa tarkemmin yksilöidyin tavoin sähköisesti tarjottavat palvelut sekä yhteisessä asiakaspalvelussa palveluneuvojan antamana ja etäpalveluna tarjottavat yhteisen asiakaspalvelun palveluvalikoiman mukaiset palvelut. Yhteiseen asiakaspalveluspisteeseen voi tehdä ilmoituksen myös esimerkiksi yleisötilaisuudesta, ilotulitusnäytöksestä tai yleisestä kokouksesta ja pisteessä voi hoitaa arpajaisiin ja rahankeräykseen liittyviä lupa-asioita. Ulkomaalaislupiin liittyen yhteisessä asiakaspalvelupisteessä voi hoitaa Euroopan unionin kansalaisen ja häneen rinnastettavan oleskeluoikeuden rekisteröintiasioita. Myös poliisin nykyisin hoitamia löytötavarapalveluita saa yhteisistä asiakaspalvelupisteistä. Kaikkiin mainittuihin palveluihin voi liittyä sekä palveluneuvojan antamaa että etäpalveluna annettavaa asiakaspalvelua. Poliisin asiakaspalvelujen laaja valikoima kattaa edellä mainittujen palvelujen lisäksi poliisin lupapalvelut täysimääräisesti (ajanvarauksella) poliisin oman henkilöstön toimesta. Poliisin peruspalveluvalikoima sekä laaja valikoima ovat palveluvalikoimiltaan valtakunnallisesti yhdenmukaiset.

Poliisin palveluista ajokorttiasiat tullaan mahdollisesti ainakin joltain osin siirtämään Liikenteen turvallisuusvirastolle (Trafi) ja mahdollisen siirron

yhteydessä arvioidaan toimintamalli näihin liittyvän asiakaspalvelun tarjoamisessa.

Asiakaspalvelu 2014 -hankkeen väliraportin mukaan poliisin asiakaspalveluja tarjotaan kaikissa palvelupisteissä peruspalveluvalikoiman mukaisesti riippumatta siitä, onko paikkakunnalla myös poliisin oma toimipiste. Laajan palveluvalikoiman palvelupisteet täydentävät poliisin omaa toimipisteverkostoa. Ensivaiheessa asiakaspalvelujen laajaa valikoimaa tarjotaan niillä paikkakunnilla, joilla ei ole poliisin omaa toimipistettä. Viimeistään vuonna 2019 tarkastellaan, minkälaisia muutoksia poliisin lupapalvelujen sähköistäminen ja toimipisteverkoston muutokset edellyttävät poliisin asiakaspalvelujen tarjoamisessa.

Asiakaspalvelu 2014 -hankkeen toimikausi päättyy 31.5.2013. Hallinnon- ja aluekehityksen ministerityöryhmän hankkeelle antaman toimeksiannon mukaisesti hankkeessa tarkastellaan tällä hetkellä kahta palveluverkkovaihtoehtoa, joista toisessa kuntien ylläpitämä laajasti koko julkisen hallinnon asiakaspalveluita tarjoava asiakaspalvelupiste tulisi 129 kuntaan ja toisessa 164 kuntaan. Tavoitteena on, että uuden yhteisen asiakaspalvelun järjestämisestä koskeva lainsäädäntö tulisi voimaan vuoden 2014 aikana ja yhteiseen asiakaspalveluun siirryttäisiin aluekohtaisesti siirtymäkauden aikana. Siirtymäkauden pituus on 2-5 vuotta valittavasta palvelupisteverkkovaihtoehdosta riippuen.

Kuten sisäasiainministeriön päätösluonnoksen perustelumuistiossa on todettu, tarkentuu poliisin yhteispalvelupisteverkko toimeenpanovaiheessa ja Asiakaspalvelu 2014 -hankkeessa valmisteilla olevan uuden viranomaisten yhteisen asiakaspalveluratkaisun toteutuessa. Valtiovarainministeriö toteaa, että asiakaspalveluiden saatavuuden alueellisesti yhdenvertainen turvaaminen edellyttää laajaa siirtymistä nykymuotoiseen yhteispalveluun tai valmisteilla olevaan yhteiseen asiakaspalveluun tilanteessa, jossa viranomaisen omaa toimipisteverkkoa karsitaan.

Asiakaspalvelu 2014 -hankkeen loppuraportin johdosta tehtävät poliittiset linjaukset tulee ottaa huomioon myös poliisin palveluverkon tulevassa kehittämistyössä. Valtiovarainministeriö katsookin, että poliisin ehdotetun 1.1.2014 voimaan tulevan palvelupisteverkon myöhemmässä jatkotarkastelussa tulisi nykyistä laajemmin tarkastella julkisen hallinnon yhteisen asiakaspalvelun tarjoamia mahdollisuuksia poliisin lupapalveluiden käyntiasiointikanavana myös niillä paikkakunnilla, joissa poliisi on säilyttämässä oman toimipisteensä valvonta- ja hälytystoiminnasta sekä rikostentorjunnasta johtuvin perustein

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki

Osastopäällikkö
Ylijohtaja

Päivi Laajala

Tiedoksi

HO (Asko Lindqvist, Miska Lautiainen)
KAO (Tarja Hyvönen, Sami Kouki)